



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.411.4.5.2024

Pan
Jerzy Miśkiewicz
Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa
Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
w Starachowicach
ul. Igłasta 5, 27-200 Starachowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/005 – Zabezpieczenie jakości wód stanowiących źródło zaopatrzenia wybranych miast województwa świętokrzyskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. (dalej: PWiK lub Spółka), ul. Iglasta 5, 27-200 Starachowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Miśkiewicz, Prezes Zarządu Spółki od 30 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. 2. Realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. 3. Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miało to związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontroler	Arkadiusz Pawlik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/105/2024 z 1 października 2024 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Struktura organizacyjna Spółki oraz przypisane pracownikom obowiązki umożliwiały realizację wszystkich zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Pracownicy podnosili też swoje kwalifikacje zawodowe uczestnicząc w szkoleniach. Spółka w okresie objętym kontrolą posiadała ważne zezwolenie na zbiorowe zaopatrzenie w wodę.

W PWiK prawidłowo przebiegała realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Spółka posiadała pozwolenia wodnoprawne na pobór wód z eksploatowanych ujęć wody i przestrzegała warunków określonych w tych pozwoleniach. Ujęcia wody były zabezpieczone i oznakowane tablicami informacyjnymi. Dla ujęć wody w Trębowcu i Ratajach Spółka przeprowadziła analizy ryzyka i przekazała je wojewodzie świętokrzyskiemu.

Dwie kontrole zewnętrzne dotyczące m.in. zbiorowego zaopatrzenia w wodę, które zostały przeprowadzone w Spółce nie wykazały żadnych nieprawidłowości. Akredytowane Laboratorium, znajdujące się w strukturach Spółki, w sposób ciągły i zgodnie z harmonogramem prowadziło badania jakości wody dostarczanej mieszkańcom. Także otrzymywane od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starachowicach (PPIS) okresowe oceny jakości wody potwierdzały przydatność wody do spożycia przez ludzi i w związku z tym oceny te nie zawierały informacji o konieczności podjęcia działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości.

W trzech przypadkach, w których PPIS stwierdził warunkową przydatność wody do spożycia, Spółka podjęła działania naprawcze, które pozwoliły przed upływem tygodnia przywrócić prawidłową jakość wody (każdorazowo przed terminem wyznaczonym przez PPIS). Jednak sposób poinformowania mieszkańców o warunkowej przydatności wody do spożycia był niezgodny z trybem określonym w obowiązującej w PWiK procedurze. W Spółce nie określono także zasad awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne do realizacji zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Opis stanu faktycznego

1.1. PWiK jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością działającą na podstawie Kodeksu spółek handlowych oraz innych aktów prawnych. Zgodnie z tekstem jednolitym umowy Spółki (objętym protokołem notarialnym) z 30 marca 2021 r. prowadzi ona działalność na terenie Starachowic, Wąchocka, Brodów, Mirca oraz na obszarze innych gmin. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 79 360 800 zł i jest podzielony na 132 268 udziałów o wartości nominalnej 600 zł każdy, z czego: gmina Starachowice ma 102 118 udziałów (77,21%), gmina Wąchock 19 734 udziały (14,92%), gmina Mirzec 5718 udziałów (4,32%), gmina Brody 4698 udziałów (3,55%)⁴.

(akta kontroli str. 5-19)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ <https://mrm.starachowice.eu/en/dla-przedsiębiorcy/spolki-gminne/przedsiębiorstwo-wodociagow-i-kanalizacji>

Zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę realizowano na podstawie zawartego w dniu 8 marca 2018 r. porozumienia międzygminnego w sprawie przejęcia przez gminę Starachowice od gmin: Wąchock, Mirzec, Brody, Iłża, Pawłów, Suchedniów (w części obsługiwanej przez PWiK) m.in. ww. zadań (dalej: Porozumienie)⁵ oraz udzielonego PWiK na czas nieokreślony w dniu 17 października 2019 r. przez Prezydenta Miasta Starachowice zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę (dalej: Zezwolenie).

Zgodnie z Porozumieniem celem stron jest wspieranie rozwoju regionalnego oraz idei współdziałania międzykomunalnego jednostek samorządu terytorialnego w odniesieniu do zadania własnego – zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Podmiotem obsługującym infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną oraz dostarczającym wodę jest PWiK. Do zadań Lidera Porozumienia (gmina Starachowice) należało m.in. uchwalanie wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych (WPI). Zgodnie z § 3 ust. 2 Porozumienia WPI, począwszy od 2022 r., miały być opracowywane przez PWiK jako jeden dokument przedkładany do zatwierdzenia Radzie Miejskiej w Starachowicach. Dostawa wody odbywać się miała na podstawie umów cywilnoprawnych, zawartych pomiędzy PWiK, a odbiorcami (§ 4 ust. 1 Porozumienia).

Zgodnie z Zezwoleniem przedmiotem działalności PWiK było m.in. ujmowanie zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, uzdatnianie i dostarczanie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. PWiK jest zobowiązane w szczególności m.in. do zapewnienia odpowiedniej jakości świadczonych usług, niezawodności zbiorowego zaopatrzenia w wodę, przestrzegania wymagań ochrony środowiska naturalnego, prowadzenia regularnej kontroli jakości dostarczanej wody, prowadzenia dokumentacji dotyczącej jakości świadczonych usług wodociągowych.

(akta kontroli str. 30-35)

Długość sieci wodociągowej wg stanu na 31 grudnia 2023 r. wynosiła 479,23 km⁶ i nie zmieniła się do czasu prowadzenia czynności kontrolnych. Jak poinformował Piotr Nowak, Dyrektor ds. Techniczno-Produkcyjnych PWiK *nie posiada danych dotyczących liczby ludności korzystających z sieci (...), gdyż posiadanie danych osobowych w tak szerokim zakresie nie ma wpływu na techniczną możliwość świadczenia usług*. Liczba umów (kontrahentów) na świadczone usługi dostarczania przez PWiK wody (wg stanu na 30 września 2024 r.) wynosiła 14 012, z czego dla poszczególnych gmin: Starachowice (7257), Mirzec (2235), Wąchock (1672), Brody (2823), Iłża (21), Pawłów (4).

(akta kontroli str. 373, 374, 467)

Do zaopatrywania mieszkańców w wodę PWiK wykorzystywało ujęcia wody w Trębowcu (gminy: Starachowice, Wąchock, Mirzec, Brody) i Ratajach (miejscowości Rataje, Wąchock i Marcinków w gminie Wąchock).

Ujęcie Trębowiec składa się z siedmiu studni głębinowych (o głębokościach od 65 do 120⁷ i wydajności 250 m³/h każda) ujmujących wodę z wapieni wieku górnogórskiego. Jest ono zasilane liniami napowietrznymi o napięciu 15kV z dwóch niezależnych kierunków jako zasilanie podstawowe. Ujęcie posiada również zasilanie rezerwowe w postaci dwóch spalinowych agregatów prądotwórczych o mocach 380 i 400 kW zaspokajających potrzeby energetyczne w razie braku zasilania podstawowego. W skład wewnętrznej instalacji energetycznej wchodzi również trzy mikroinstalacje fotowoltaiczne (o mocy 50 kWp każda) pomniejszające ilość energii kupowanej.

⁵ Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 2022.

⁶ Wg stanu na 31 grudnia 2022 r. – 478,57 km

⁷ 65, 80, 100, 102, 120, 120 i 125 m.

Woda z poszczególnych studni posiada różny skład fizykochemiczny. W jednej ze studni woda nie wymaga uzdatniania. W pozostałych, w których występuje podwyższona ilość tlenku żelaza (cztery studnie) lub manganu (dwie studnie) woda jest uzdatniania przy pomocy sześciu filtrów antracytowo-kwarcowych. W zakresie mikrobiologicznym może być stosowany podchloryn sodu. W okresie objętym kontrolą nie był on stosowany.

Z filtrów woda jest kierowana do zbiorników wody czystej ($2 \times 400\text{m}^3$), skąd przy pomocy pompy trafia do rurociągu tranzytowego o długości 12 km, a następnie do stacji wodociągowej „Majówka”⁸ znajdującej się w Starachowicach przy budynku PWiK.

Ujęcie Rataje składa się z dwóch studni głębinowych (o głębokości 85 m każda i wydajności 60 i 80 m^3/h) ujmujących wodę z dolnotriasowego pstręgo piaskowca. Jest ono zasilane linią napowietrzną o napięciu 15kV dostarczanym z transformatora zewnętrznego. Posiada ono również zasilanie rezerwowe w postaci spalinowego agregatu prądotwórczego o mocy 60 kW zaspokajającego potrzeby energetyczne w razie braku zasilania podstawowego. Woda z poszczególnych studni posiada podobny skład fizykochemiczny niewymagający uzdatniania w tym zakresie. W zakresie mikrobiologicznym w warunkach normalnej eksploatacji nie uzdatniano wody.

(akta kontroli str. 87-90, 131-133, 217, 272, 329-367, 467-468)

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym PWiK, zadania związane ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę realizowali pracownicy komórek funkcjonalnych usytuowanych w dwóch z trzech pionów.

W Pionie Prezesa Zarządu Spółki znajdowały się:

- Laboratorium (m.in. laboratoryjna kontrola wody przeznaczonej do spożycia z poszczególnych systemów zaopatrzenia, bieżące informowanie Zarządu o przeprowadzonych badaniach wody, kontrola procesów technologicznych na ujęciach, współpraca z organami Inspekcji Sanitarnej i Ochrony Środowiska oraz innymi instytucjami kontrolnymi);

- Główny Technolog Dział Technologii Wody i Ścieków (m.in. nadzór nad pracami z zakresu technologii poboru i uzdatniania wody, koordynowanie całości spraw związanych z udokumentowaniem zasobów wody i procesami technologicznymi uzdatniania i dystrybucji wody, inicjowanie badań mających na celu poprawę jakości wody);

- Inspektorzy/specjaliści działu technologii wody i ścieków (m.in. prowadzenie spraw pozwoleń wodnoprawnych dotyczących szczególnego korzystania z wód).

W skład Pionu Dyrektora ds. Techniczno-Produkcyjnych wchodziły trzy Wydziały:

- Techniczny i Przygotowania Produkcji (m.in. opracowywanie koncepcji programowych dot. rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę, wnioskowanie dot. modernizacji i usprawniania funkcjonowania urządzeń wod.-kan., w dostosowaniu do obowiązujących kryteriów ochrony środowiska, opracowywanie planów dot. remontów sieci wodociągowo-kanalizacyjnej);

- Produkcji Wody i Oczyszczania Ścieków (m.in. pobór i uzdatnianie wody z ujęć głębinowych eksploatowanych na terenach gmin: Mirzec (ujęcie Trębowiec), Brody (ujęcie Krynków) i Wąchock (ujęcie Rataje i ujęcie Wielka Wieś); utrzymywanie obiektów będących w zarządzaniu Wydziału w należytym stanie technicznym; eksploatacja przepompowni strefowej na terenie bazy „Majówka” oraz rozdział wody do wydzielonych stref zaopatrzenia; przestrzeganie warunków eksploatacji studni głębinowych zgodnie z wydanymi decyzjami wodnoprawnymi; zachowanie właściwego procesu technologicznego przy uzdatnianiu wody dla zapewnienia wymaganej jakości wody kierowanej do sieci; oznakowanie wydzielonych stref ochrony sanitarnej ujęć i utrzymywanie

⁸ Znajdują się tu cztery pojemniki o łącznej pojemności 16 000 m^3 .

właściwego stanu technicznego i higieniczno-sanitarnego w eksploatowanych obiektach wodociągowych; opiniowanie koncepcji, dokumentacji modernizacji, rozbudowy ujęć i stacji uzdatniania);

- Sieci Wod.-Kan. i Utrzymania Ruchu (m.in. eksploatacja i utrzymanie właściwego stanu technicznego sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, monitorowanie oraz diagnozowanie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych z zastosowaniem sprzętu specjalistycznego, kwalifikowanie urządzeń i sieci wodociągowo-kanalizacyjnych do remontów lub wymiany, przyjmowanie zgłoszeń o awariach i realizacja działań interwencyjnych).

(akta kontroli str. 20-29)

Zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę realizowało 36 pracowników⁹, którzy posiadali do tego odpowiednie kwalifikacje, wykształcenie oraz staż pracy. Zakresy czynności tych pracowników były aktualne. Pracownicy Laboratorium posiadali ponadto stosowne upoważnienia do pobierania próbek wody w celu przeprowadzenia badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych. W okresie objętym kontrolą NIK Mistrz Ujęć Wody ukończył w dniach 20-22 marca 2024 r. kurs *Operatora stacji uzdatniania wody* organizowany przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie”, a trzech pracowników Laboratorium uczestniczyło 3 października 2024 r. w szkoleniu dotyczącym pobierania próbek wody przeznaczonej do spożycia prowadzonym przez Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

(akta kontroli str. 501-510, 535-626)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

OBSZAR

2. Realizacja zadań związanych z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą eksploatowane były ujęcia wody w Trębowcu i Ratajach. Posiadały one ważne pozwolenia wodnoprawne (dalej: PW) wydane odpowiednio 9 września 2015 r.¹⁰ (ważne do 8 września 2035 r.) oraz 28 listopada 2005 r. (ważne do 31 grudnia 2025 r.).

(akta kontroli str. 36-45, 52-54)

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców Starachowic było ujęcie w Trębowcu. PW zostało udzielone przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego na pobór wód jurajskich dla zaopatrzenia miasta Starachowice i sąsiednich gmin: Mirzec, Brody, Wąchock. Ujęcie wody zlokalizowane było na terenie gminy Mirzec (woj. świętokrzyskie) i gminy Iłża (woj. mazowieckie). Zgodnie z PW wydajność ujęcia wynosiła w m³:

- maksymalnie na godzinę – 900;

- średnio na dobę – 16 650;

- maksymalnie na rok – 7 884 000.

Warunkami pod jakimi udzielono PW były:

- prowadzenie pomiarów ilości pobieranej wody i notowania wyników w rejestrze zużycia wody – raz na dobę (w przypadku awarii urządzenia

⁹ 18 pracowników Wydziału Produkcji Wody, 3 pracowników Laboratorium, 5 pracowników Pionu Prezesa Zarządu Spółki, 5 pracowników Wydziału Technicznego i Przygotowania Produkcji, 5 pracowników Wydziału Sieci Wod.-Kan. i Utrzymania Ruchu.

¹⁰ Poprzednie PW było ważne do 8 września 2015 r.

pomiarowego należy ją usunąć niezwłocznie, a ilość pobieranej wody określać na podstawie średniej dobowej);

- prowadzenie dynamicznych pomiarów poziomu zwierciadła wody w studniach
- jeden raz na miesiąc podczas pracy pomp (pomiar statyczny – w czasie awarii lub wymiany pompy);

- prowadzenie, dwa razy w roku, pomiarów jakości pobieranej wody w każdej studni w zakresie: mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność elektryczna właściwa w temp. 25°C, żelazo, mangan, amonowy jon, azotyny, twardość ogólna, chlorki, bakterie grupy coli, Escherichia coli, enterokoki, ogólna liczba organizmów w temp. 22°C po 68 h;

- utrzymywanie urządzeń do poboru wody w prawidłowym stanie technicznym i ich bieżąca konserwacja;

- sposób postępowania w przypadku awarii, zatrzymania działalności (w sytuacjach związanych z awarią agregatu pompowego lub elementów instalacji dostarczania wody następuje jak najszybsza wymiana wadliwych elementów. Usunięcie awarii potrwa nie dłużej niż 24 godziny. Zatrzymanie działalności nie jest przewidywane, gdyż ujęcie posiada dwie studnie awaryjne, na terenie Stacji Uzdatniania Wody znajdują się dwa zbiorniki o pojemności 2x400m³, a na terenie stacji wodociągowej „Majówka” cztery zbiorniki o łącznej pojemności 16 000 m³, co stanowi pokrycie dobowej produkcji wody).

(akta kontroli str. 36-42)

PW na pobór wody podziemnej z ujęcia zlokalizowanego w miejscowości Rataje (gmina Wąchock) dla zaopatrzenia wodociągu grupowego Rataje-Wąchock-Marcinków wydał Starosta Starachowicki. Zgodnie z PW wydajność ujęcia wynosiła w m³:

- maksymalnie na godzinę – 90;

- średnio na dobę – 996;

- maksymalnie na dobę – 1267.

Warunkami pod jakimi udzielono PW były:

- prowadzenie badań i rejestrowanie wyników w zakresie: ilości pobranej wody (raz w miesiącu); poziomu zwierciadła wody w studni (raz na pół roku); jakości fizyczno-chemicznej i bakteriologicznej ujmowanej wody (raz na dwa miesiące);

- utrzymywanie wszystkich urządzeń związanych z poborem wody w prawidłowym stanie techniczno-sanitarnym i ich bieżącej konserwacji;

- prowadzenie książki eksploatacji studni.

(akta kontroli str. 43-45)

Spółka w sposób prawidłowy wywiązywała się z obowiązków, jakie zostały określone w PW, tj.: prowadziła i rejestrowała pomiary ilości pobranej wody; prowadziła dynamiczny i statyczny pomiar poziomu zwierciadła wody w studniach; badała jakość wody; utrzymywała bardzo dobry stan techniczny urządzeń związanych z poborem wody. Od 1 stycznia 2023 r.¹¹ nie wystąpiły żadne awarie urządzeń (w tym urządzeń do pomiarów ilości wody).

(akta kontroli str. 36-45, 329-372, 375-443, 511-512, 522-531)

Poza PW dla ujęcia wody w Trębowcu w latach 2014-2023 wygasły dwa PW udzielone PWiK na pobór wód podziemnych z ujęć:

- w miejscowości Krynki (gmina Brody) dla potrzeb wodociągu grupowego „Krynki” (ważne w okresie 1 stycznia 2011 r. – 31 grudnia 2020 r.);

- w Wielkiej Wsi (gmina Wąchock) dla potrzeb wodociągu „Wielka Wieś – Węglów” (ważne w okresie 1 stycznia 2010 r. – 10 lipca 2018 r.).

(akta kontroli str. 46-47, 52-56)

Ujęcie wody i sieci wodociągowe w Krynkach Spółka wydierżawia od 7 lutego 2008 r. Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Brodach, który jest

¹¹ Do dnia przeprowadzenia oględzin ujęć, tj. do 6 listopada 2024 r.

zobowiązany do ponoszenia bieżących kosztów eksploatacyjnych, konserwacyjnych i remontowych związanych z utrzymaniem ujęcia i sieci wodociągowych. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu Spółki po wygaśnięciu PW dla tego ujęcia w dniu 31 grudnia 2020 r., *PWiK nie ubiegało się o wydanie kolejnego pozwolenia wodnoprawnego Ujęcia Wody Krynki, ponieważ nie jest podmiotem wykonującym usługi wodne z tego ujęcia. Wykonującym usługi wodne jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach, który zaopatruje z tego ujęcia mieszkańców gminy Brody w wodę. W związku z tym ZGK Brody powinien zgodnie z art. 389 ustawy Prawo Wodne posiadać odpowiednie pozwolenie wodnoprawne. Działka na której zlokalizowane jest ujęcie należy do Gminy Brody.*

(akta kontroli str. 57-65, 648-652)

W odniesieniu do PW dla potrzeb wodociągu „Wielka Wieś – Węglów” to kolejne PW zostało wydane 20 sierpnia 2018 r. W okresie 11 lipca – 19 sierpnia 2018 r. świadczone usługi wodne obejmujące pobór wód podziemnych z ujęcia w Wielkiej Wsi pomimo braku ważnego PW. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu Spółki wniosek z 11 czerwca 2018 r. o wydanie pozwolenia wodnoprawnego Ujęcia Wody Wielka Wieś został złożony do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w trakcie obowiązywania pozwolenia, które wygasło w 10 lipca 2018 r. Procedowanie zostało wszczęte 13 czerwca 2018 r. co dawało możliwość uzyskania nowej decyzji przed upływem terminu obowiązywania poprzedniej. Informacja o wszczęciu postępowania wpłynęła do PWiK 24 lipca 2018 r. Z niewiadomych dla nas przyczyn nastąpiło czterdziestodniowe opóźnienie wydania nowej decyzji. W okresie braku pozwolenia PWiK działając w warunkach wyższej konieczności świadczyło usługi wodne z tego ujęcia. Nie można było pozbawić dostępu do wody ludzi zaopatrywanych z ujęcia Wielka Wieś. W tym okresie były wykonywane wszystkie czynności związane z bezpieczeństwem wody (badania) oraz ilością wód pobranych. Nadmieniamy, że Wody Polskie świadome opóźnień nie naliczyły za ten okres opłaty podwyższonej za usługi wodne bez ważnego pozwolenia.

Eksploatacji powyższego ujęcia zaprzestano 28 listopada 2022 r., a miejscowości Wielka Wieś i Węglów zaopatrywane są w wodę z ujęcia Rataje.

(akta kontroli str. 48-51, 90-91, 648-654)

Dyrektor Zarządu Zlewni w Radomiu z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w dniu 20 stycznia 2021 r. wydał decyzję ustanawiającą z urzędu strefy ochronne wyłącznie na teren ochrony bezpośredniej dla: dwóch studni głębinowych wchodzących w skład ujęcia Rataje oraz nie eksploatowanej już studni głębinowej Wielka Wieś.

W decyzjach tych Spółka została zobowiązana do utrzymywania we właściwym stanie technicznym ogrodzenia obszaru terenu ochrony bezpośredniej oraz umieszczenia i utrzymania na ogrodzeniu terenu ochrony bezpośredniej tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

(akta kontroli str. 119-125)

Analiza stanu ilościowego zasobów wód podziemnych wskazuje, że zasoby odnawialne zapewniają pełne obecne i perspektywiczne pokrycie zapotrzebowania na wodę dla Starachowic (ujęcie Trębowiec) oraz gminy Wąchock (ujęcie Rataje).

W związku z tym, że wody podziemne nie są w sposób wystarczający chronione przed zanieczyszczeniami generowanymi na powierzchni terenu, wskazano w analizie ryzyka, konieczność wyznaczenia terenu ochrony pośredniej dla ujęcia w Trębowcu.

(akta kontroli str. 127, 166, 267, 303)

Ujęcie to miało ustanowione strefy ochrony bezpośredniej oraz strefę ochrony pośredniej¹², jednak strefy te wygasły na mocy art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw¹³ stanowiącego, że strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed 1 stycznia 2002 r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012 r.

(akta kontroli str.627-631)

Pomimo że tereny ochrony bezpośredniej nie były formalnie ustanowione, to ujęcie wody podziemnej, a także wszystkie studnie ujęć wody w Trębowcu były ogrodzone i oznakowane tablicami informacyjnymi.

Tablice te spełniały wymogi wynikające z § 5 oraz załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2019 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody¹⁴ oraz były czytelne, a ich stan techniczny był dobry.

(akta kontroli str. 329-367)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że do czasu ponownego ustanowienia stref, ujęcie Trębowiec jest zabezpieczone w granicach stref istniejących przed 31 grudnia 2012 r. Wszystkie studnie są ogrodzone, pod stałym całodobowym nadzorem. Budynki studni są zabezpieczone przed dostaniem się osób trzecich łącznie z rejestracją dostępu i sygnalizacją alarmową.

(akta kontroli str. 329-367, 648-652)

Zgodnie z art. 133 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁵ oraz w terminie wynikającym z art. 551 ust. 2 tej ustawy, Spółka przeprowadziła analizy ryzyka dla ujęć w Trębowcu i Ratajach i przekazała je wojewodzie świętokrzyskiemu odpowiednio 22 grudnia 2022 r. i 19 listopada 2020 r.

(akta kontroli str. 126-211, 266-328)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że pomimo iż analiza ryzyka dla ujęcia w Trębowcu została wykonana 5 listopada 2020 r. to przekazano ją wojewodzie dopiero po dwóch latach, gdyż w trakcie opracowywania analizy ryzyka pojawiła się konieczność wykonania dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej, a należało złożyć komplet dokumentów. Ponieważ uzyskanie zatwierdzenia przez marszałka województwa przedłużało się i zostało zatwierdzone dopiero 1 sierpnia 2023 r., złożono samą analizę, aby dochować ustawowego terminu. Obecnie PWiK oczekuje na ustanowienie stref ochronnych.

(akta kontroli str. 648-652)

Zgodnie z analizami ryzyka, wody ujmowane na ujęciu w Trębowcu należą do II i sporadycznie do III klasy jakości, a wody ujmowane na ujęciu w Ratajach należą do II klasy. Ich spożywanie, jak również korzystanie z kąpeli i natrysków nie niesie zagrożeń zdrowotnych. W związku z tym, że obszary spływu wód tych ujęć to tereny wykorzystywane rolniczo, to azotany i pestycydy pochodzące z nawożenia i ochrony chemicznej upraw mogą przenikać do środowiska gruntowo-wodnego. Prawdopodobieństwo wystąpienia sytuacji awaryjnej, w wyniku której może dojść do skażenia wody azotanami i pestycydami uznano za bardzo małe. Pomimo tego, w analizie ryzyka przytoczono informacje i obliczenia dotyczące zagrożeń zdrowotnych ze strony tych związków.

(akta kontroli str. 127, 161, 162, 267, 298, 299)

Laboratorium PWiK wykonywało systematyczną kontrolę jakości wody. W tym celu zarówno na 2023 jak i na 2024 r. sporządzono, w uzgodnieniu z PPIS, *Harmonogramy badań wewnętrznych próbek wody* zgodnie z rozporządzeniem

¹² Decyzje Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach: Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu z 29 kwietnia 1974 r. (strefa ochrony pośredniej) oraz Wydziału Ochrony Środowiska z 8 sierpnia 1991 r. (strefy ochrony bezpośredniej)

¹³ Dz. U. Nr 32, poz. 159, ze zm.

¹⁴ Dz. U. poz. 1217.

¹⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.

Ministra zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹⁶. Poza kontrolą jakości wody wynikającą z ww. rozporządzenia Laboratorium prowadziło także kontrolę w oparciu o PW i na potrzeby technologiczne poprzez pobieranie próbek wody: surowej z poszczególnych studni, surowej mieszanej przed uzdatnianiem oraz z hydroforni. Rocznie było to po 120 próbek wody z ujęcia Trębowiec oraz przepompowni „Majówka” i 22 próbki wody z ujęcia Rataje.

(akta kontroli str. 375-443, 511-512)

Laboratorium posiadało akredytację Polskiego Centrum Akredytacji w przedmiocie m.in. badań chemicznych, mikrobiologicznych i właściwości fizycznych oraz pobierania próbek wody do spożycia przez ludzi. Ponadto stosownymi decyzjami i na wnioski Prezesa Zarządu Spółki PPIS zatwierdzał System Zarządzania Jakością w Laboratorium do badań wody w zakresie następujących parametrów: mętność, stężenie jonów wodoru, przewodność elektryczna, barwa, smak, zapach, żelazo, mangan, jon amonu, azotyny, azotany, twardość, chlorki, bakterie grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów.

(akta kontroli str.483-500)

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 października 2024 r. podmioty zewnętrzne przeprowadziły w Spółce siedem kontroli, z czego dwie dotyczyły m.in. zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

(akta kontroli str. 66-118)

W dniach 12 kwietnia – 16 czerwca 2023 r. Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w ramach kontroli podmiotów pobierających wodę powierzchniową lub podziemną przeprowadził kontrolę przestrzegania warunków dotyczących ilości pobieranej wody, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. Kontrolą objęto m.in. ujęcia wody w Trębowcu i Ratajach w zakresie ilości pobranej wody określonej w PW oraz prowadzonych pomiarów poziomu zwierciadła wody, badań jakości pobieranej wody, stanu technicznego urządzeń. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

(akta kontroli str. 67-68, 85-118)

Kontrola przeprowadzona w dniach 20 lutego – 20 marca 2024 r. za 2023 r. przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie dotyczyła gospodarowania wodami. Była to kontrola planowa, a jej celem było sprawdzenie zgodności z przepisami ustawy Prawo wodne. Kontrolowanymi obiektami były m.in. ujęcia wody w Trębowcu i Ratajach w zakresie: korzystania z wód oraz ochrony zasobów wodnych; przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne; wykonania urządzeń wodnych; utrzymania wód oraz urządzeń wodnych; przestrzegania nałożonych na właścicieli gruntów obowiązków oraz ograniczeń. Kontrola nie wykazała żadnych nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 67-68, 71-77)

W okresie objętym kontrolą drogą elektroniczną wpłynęły dwie niepodpisane skargi dotyczące jakości dostarczanej wody, w których skarżący zwracali się z prośbą o przepłukanie sieci. Wpłynęły one 1 i 30 sierpnia 2024 r. odpowiednio o godz. 23:29 i 07:36. W obu przypadkach pomimo tego, że osoby te, za pośrednictwem zwrotnych e-maili (odpowiednio 2 i 30 sierpnia 2024 r. o godz. 09:05 i 08:33), zostały poproszone o wskazanie miejsca występowania problemu, to nie udzieliły odpowiedzi. Laboratorium systematycznie i zgodnie z harmonogramem wykonywało kontrolę jakości wody.

(akta kontroli str. 375-443, 511-512, 648-652, 656-658)

¹⁶ Dz. U. poz. 2294.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych

Opis stanu
faktycznego

Spółka otrzymywała od PPIS okresowe oceny jakości wody dla ujęć w Trębowcu¹⁷ i Ratajach¹⁸ odpowiednio: dwa razy do roku i raz na rok. Oceny te każdorazowo potwierdzały przydatność wody do spożycia przez ludzi i w związku z tym oceny te nie zawierały informacji o konieczności podjęcia działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości.

Zgodnie z powyższymi ocenami PPIS pobrał: dla ujęcia w Trębowcu od września 2022 r. do października 2024 r. łącznie 142 próbki wody w zakresie parametrów grupy A, a dla ujęcia wody w Ratajach od października 2022 r. do października 2024 r. łącznie 7 próbek wody w zakresie parametrów grupy A oraz 2 próbki wody w zakresie parametrów grupy A i B. PWiK w ww. okresach przedstawił PPIS 244 sprawozdania z badań w zakresie parametrów grupy A oraz 9 sprawozdań w zakresie parametrów grupy A i B dla ujęcia wody w Trębowcu oraz odpowiednio 44 i 2 sprawozdania dla ujęcia wody w Ratajach.

(akta kontroli str. 469-482)

Przeprowadzone w okresie od 1 stycznia 2023 r. badania laboratoryjne jakości wody wykazały śladowe ilości bakterii grupy coli, tj. 5 jtk/100 ml (27 czerwca 2023 r. oraz 20 czerwca 2024 r. – ujęcie w Ratajach), 3-6 jtk/100 ml (18 lipca 2024 r. – ujęcie w Trębowcu). Zgodnie z załącznikiem nr 1 część C do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dopuszczono możliwość obecności pojedynczych bakterii coli (do 10 jtk/100ml) przy jednoczesnym braku bakterii *Escherichia coli* i enterokoków.

Zgodnie z § 21 ust. 2 ww. rozporządzenia, właściwy państwowy inspektor sanitarny może stwierdzić warunkową przydatność wody do spożycia w przypadku stwierdzenia przekroczenia w badanej próbce wody wskaźnikowych parametrów mikrobiologicznych przy jednoczesnym wykonaniu, w przypadku przekroczenia wartości parametrycznej < 10 jtk (NPL)/100 ml dla parametru bakterie grupy coli, badań jakości wody wykluczających obecność w badanej próbce parametru *Escherichia coli* i enterokoki oraz uznania stwierdzonej niezgodności za nieistotną, niestwarzającą zagrożenia dla zdrowia, przy jednoczesnym podjęciu odpowiednich działań naprawczych.

PPIS skorzystał z możliwości wynikających z powyższego przepisu rozporządzenia i wydał w dniach 30 czerwca 2023 r. (na podstawie powiadomienia przesłanego przez Prezesa Zarządu PWiK), 20 czerwca 2024 r.¹⁹ i 18 lipca 2024 r.²⁰ (po zapoznaniu się ze sprawozdaniami z badań wody), decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia po przygotowaniu ze względu na występowanie śladowego zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i nakazał PWiK: niezwłocznie podjąć działania naprawcze mające na celu

¹⁷ 10 lutego 2023 r., 28 sierpnia 2023 r., 5 lutego 2024 r., 9 października 2024 r.

¹⁸ 17 października 2023 r., 24 października 2024 r.

¹⁹ Obie dotyczyły ujęcia wody w Ratajach.

²⁰ Dotyczyła ujęcia wody w Trębowcu.

wyeliminowanie zanieczyszczeń odpowiednio do dnia 14 lipca 2023 r., 5 lipca 2024 r. i 26 lipca 2024 r. Ponadto nakazał przedłożenie PPIS harmonogramu działań naprawczych wraz z terminem ich realizacji oraz utrzymywanie wartości kwestionowanego parametru na poziomie pozwalającym na warunkowe dopuszczenie wody do spożycia. W ślad za wydanymi decyzjami, PPIS przesłał też PWiK stosowne komunikaty.

(akta kontroli str. 445-447, 450-453, 511-512, 518-521, 645)

Decyzjami PPIS odpowiednio z 6 lipca 2023 r., 26 czerwca 2024 r. i 24 lipca 2024 r. uchylono powyższe decyzje i stwierdzono przydatność wody do spożycia, na co wydano też stosowne komunikaty.

(akta kontroli str. 461-463, 511-512, 532-534, 646-647)

W odniesieniu do przekroczenia wartości parametrycznej bakterii grupy coli w próbce z 27 czerwca 2023 r. z ujęcia Rataje, to wykonało je laboratorium zewnętrzne na zlecenie PWiK. Pracownicy Laboratorium PWiK przeprowadzając niezależne badanie w tym samym dniu nie stwierdzili obecności tych bakterii. Prezes Zarządu Spółki w informacji przekazanej 30 czerwca 2023 r. do PPIS poinformował także, że pobrano próbki kontrolne do potwierdzenia przekroczeń oraz wszczęto profilaktyczną dezynfekcję. Pismem z 3 lipca 2023 r. Prezes Zarządu Spółki poinformował PPIS, że w próbkach pobranych jeszcze przed dezynfekcją nie stwierdzono obecności bakterii grupy coli. Dokonano także przeglądu studni zbiorników i hydroforni nie stwierdzając możliwości zanieczyszczenia z zewnątrz. Ponadto 3 lipca 2023 r. pobrano kolejne próbki wody do badania celem potwierdzenia wyników z 30 czerwca 2023 r., a na stronie internetowej PWiK zamieszczono decyzję PPIS wraz z komunikatem (nie przedłożono dokumentów pozwalających na precyzyjne ustalenie, kiedy informacje te zostały zamieszczone na stronie). W piśmie z 6 lipca 2023 r. do PPIS, Prezes Zarządu Spółki podał, że próbki wody pobrane 3 lipca 2023 r. są bez zastrzeżeń, a prawdopodobną przyczyną obecności bakterii grupy coli w próbce z 27 czerwca 2023 r. był nieprawidłowy pobór prób wody do badania.

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że każdorazowo po otrzymaniu decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia (...), PWiK niezwłocznie publikuje decyzje wraz z komunikatem na stronie internetowej.

(akta kontroli str. 511-512, 632-639, 648-652)

W przypadku bakterii grupy coli w próbkach wody z ujęcia Rataje z 20 czerwca 2024 r., Prezes Zarządu Spółki 26 czerwca 2024 r. w piśmie do PPIS poinformował, że nie czekając na decyzję podjęto działania naprawcze polegające na natychmiastowym zachlorowaniu zbiorników i sieci oraz zlecono wykonanie dodatkowych badań. Próby badań dodatkowych pobrane w dniach 20-21 czerwca 2024 r. wskazały na pełną skuteczność przeprowadzonej dezynfekcji. Wykonane w dniach 24-26 czerwca 2024 r. analizy wody wykazały pełną przydatność do spożycia.

(akta kontroli str. 511-512, 640-641)

Odnosnie do ujęcia w Trębowcu, to zgodnie z pismem Prezesa Zarządu Spółki do PPIS z 26 lipca 2024 r., podjęto działania naprawcze polegające na natychmiastowej dezynfekcji wody, zlecono wykonanie dodatkowych badań mających na celu wytypowanie przyczyn zanieczyszczenia oraz pobrano 18 lipca 2024 r. próbki z hali pomp na ujęciu w Trębowcu oraz z zachodniej i wschodniej odnogi wodociągu, które wykazały brak bakterii z grupy coli. W dniach 18-23 lipca 2024 r. pobierano próbki z przepompowni „Majówka” i w wyniku przeprowadzonych dodatkowych analiz składu biologicznego wykryto śladowe zanieczyszczenia tylko w zbiorniku nr 1. W związku z tym podjęto decyzję o wyłączeniu tego zbiornika z eksploatacji, poddanie go oględzinom i podjęcie ewentualnych stosownych napraw, o których zakończeniu i planowanym przywróceniu zbiornika do eksploatacji PPIS miał zostać powiadomiony

osobnym pismem. W piśmie Prezes Zarządu Spółki wskazał, że biorąc pod uwagę śladowe zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody, trudno wskazać bezpośrednio przyczynę zanieczyszczenia. Prawdopodobną przyczyną zanieczyszczenia mikrobiologicznego mogły być intensywne opady deszczu powodujące przedostanie się niewielkich ilości wód opadowych do zbiorników z wodą.

(akta kontroli str. 511-512, 642-644, 655)

W PWiK 8 kwietnia 2016 r. wdrożono *Procedurę postępowania na wypadek odstępstw od wymagań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (dalej: Procedura). Ustalono w niej sposób postępowania na wypadek pogorszenia się jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych, dostarczanej na terenie gmin: Starachowice, Brody, Mirzec i Wąchock, w tym sposób informowania mieszkańców o pogorszeniu jakości wody. Prezes Zarządu PWiK nie w pełni stosował powyższą Procedurę, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 464-466)

Odnosząc się do sposobu informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia Prezes Zarządu PWiK podał, że najczęstszą formą informowania bezpośredniego przez pracowników PWiK są odpowiedzi na zapytania telefoniczne o twardość wody bądź wartość pH. Szczegółowe i aktualne informacje o jakości wody są stale dostępne na stronie internetowej pod adresem <https://pwik.starachowice.pl/informacje-kategoria/39-jakosc-dostarczanej-wody.html>. Kierownik Laboratorium oświadczyła, że komunikaty o jakości wody aktualizowane są kwartalnie. Ponadto na piknikach miejskich rozdawane są odpowiednie broszury.

Od 1 stycznia 2023 r. nie wpłynął ani jeden wniosek o udostępnienie informacji o jakości wody ani o sposobie ochrony ujęć w trybie przewidzianym ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej²¹. Po opublikowaniu na stronie internetowej decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia pojawiało się wiele telefonów z prośbami o wyjaśnienia. Informacje były udzielane na bieżąco. Każdorazowo po otrzymaniu decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia niezależnie od określonego w decyzji obowiązku informowania przez gminę, PWiK publikował decyzje wraz z komunikatem na oficjalnej stronie internetowej PWiK pod adresem <https://pwik.starachowice.pl/aktualnosci.html>

(akta kontroli str. 511-512, 648-652)

Zgodnie z Gminnym Planem Zarządzania Kryzysowego (GPZK) z 2019 r., PWiK jest podmiotem wiodącym w przypadku zakłóceń dostawy wody. GPZK stanowi, że Spółka powinna wykonywać zadania w zakresie monitorowania, tj. analizować zagrożenia w pracy sieci wodociągowej na administrowanym obszarze, udzielać informacji o stanie pracy sieci wodociągowej, wymieniać informacje z odbiorcami końcowymi przyłączonymi do sieci wodociągowej oraz wytwórcami. Wymiana informacji powinna odbywać się z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego, Gminnym Zespołem Zarządzania Kryzysowego, mediami i w zależności od potrzeb z innymi podmiotami.

Jak wyjaśnił Prezes Zarządu Spółki, *wymiana informacji odbywa się w ramach cyklicznych zebrań Zespołu oraz na bieżąco w razie zaistnienia potrzeby. W związku z wydaną przez PPIS decyzją z 18 lipca 2024 r. odbyło się zebranie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, na którym dyrektor d/s techniczno-produkcyjnych PWiK*

²¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 902.

zreferował zaistniałą sytuację, zastosowane czynności naprawcze oraz działania eliminujące zagrożenie w przyszłości.

(akta kontroli str. 78, 450-452, 648-652)

W Spółce nie określono zasad zapewnienia awaryjnych dostaw wody w sytuacjach kryzysowych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 464-466, 659-662)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prezes Zarządu Spółki, w związku z wydanymi w dniach 27 czerwca 2023 r., 20 czerwca 2024 r. (oba dotyczyły ujęcia wody w Ratajach) oraz 18 lipca 2024 r. (ujęcie w Trębowcu) komunikatami PPIS dotyczącymi występowania śladowych ilości bakterii grupy coli, nie poinformował mieszkańców o pogorszeniu się jakości wody w sposób określony w przyjętej procedurze.

Zgodnie z *Procedurą* do zadań Prezesa Zarządu PWiK należało m.in.: przekazanie informacji do odbiorców o pogorszeniu jakości wody oraz poinformowanie ich o punktach zastępczych zaopatrzenia w wodę, a także informowanie o przewidywanym terminie zakończenia działań naprawczych. Jako formy przekazu informacji wskazano: ogłoszenia w miejscach ogólnie dostępnych; telefonicznie do firm, instytucji, sołtysów; przez lokalne media i megafony; system powiadamiania kryzysowego SMS. Tymczasem ograniczono się do publikacji decyzji wraz z komunikatami wydanymi przez PPIS na stronie internetowej Spółki.

(akta kontroli str. 464-466, 648-652)

Odnosząc się do działań PWiK niezgodnych z obowiązującą *Procedurą* Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że w przypadku działań podjętych na podstawie trzech wydanych decyzji PPIS o warunkowej przydatności wody do spożycia nie opierano się na opisanych w *Procedurze* scenariuszach, gdyż zapisy te powstały w oparciu o uprzednio obowiązujące i nieaktualne już rozporządzenie Ministra Zdrowia z 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi²² *Działania wymagane do których zostaliśmy zobligowani opisane zostały w decyzjach wydanych (...) przez PPIS i w aktualnie obowiązującym Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 r. (Dz.U. 2017r. poz.2294).*

Decyzja o warunkowej przydatności wody do spożycia po przegotowaniu nie wymaga zastosowania drastycznych działań. Procedura określała pogorszenie jakości wody w stopniu absolutnej nieprzydatności w przypadkach określanych w decyzjach jako:
- dla rozporządzenia z 13 listopada 2015 r. (§ 17 ust 1, pkt 4 – brak przydatności wody do spożycia);

- dla rozporządzenia z 07 grudnia 2017 r. (§ 21 ust.1 ,pkt 4 – brak przydatności wody do spożycia – w przypadku przekroczenia parametrów mikrobiologicznych)

Już tylko porównanie tych dwóch zapisów z dwóch aktów prawnych wykazuje, że poprzednie rozporządzenie mniej wnikliwie opisywało w jakich okolicznościach może nastąpić ograniczenie w dopuszczeniu wody do spożycia i jakie działania należy podejmować aby ograniczyć skutki występowania zanieczyszczeń mikrobiologicznych i innych.

W związku z tym, że w decyzjach PPIS stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia po przegotowaniu, to decyzje o sposobie naszych działań oparliśmy na opisanych w rozporządzeniu z 7 grudnia 2017 r. a nie na zapisach zawartych w tzw.

²² Dz. U. poz. 1989; uchylone z dniem 11 stycznia 2018 r.

Procedurze, co naszym zdaniem było działaniami właściwymi i adekwatnymi do opisanych w decyzjach PPiS.

Nie ulega wątpliwości, że dokument tzw. Procedura wymaga ponownego przejrzenia i aktualizacji w oparciu o obowiązujące dziś rozporządzenie, ale także w kontekście zagrożeń, które mogą mieć miejsce i których nie możemy lekceważyć.

(akta kontroli str. 659-662)

Złożone wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Zgodnie z postanowieniami *Procedury*, jej celem było ustalenie sposobu postępowania na wypadek pogorszenia się jakości wody i do takiego pogorszenia doszło. Ponadto w opracowanym w 2019 r. Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego, Prezydent określił ogólny tryb postępowania, zgodnie z którym, PWiK, w ramach jego kompetencji, zobowiązano do przekazywania komunikatów ostrzegawczych, w tym na stronach internetowych, mediach lokalnych, poprzez system sms. NIK zwraca także uwagę, że kwestia zbyt późnej w ocenie mieszkańców miasta Starachowice informacji o wykryciu bakterii grupy coli była przedmiotem obrad Rady Nadzorczej Spółki podczas posiedzenia w dniu 28 sierpnia 2024 r. Prezes Zarządu Spółki przyznał, że informacja ta nie dotarła do wszystkich odbiorców i poinformował o planowanym uruchomieniu profilu Facebook PWiK, w celu zwiększenia szybkości powiadomień i informacji przekazywanych przez PWiK. Ponadto poinformował o planowanym spotkaniu z Prezydentem, Starostą i PPiS w celu wyjaśnienia kwestii informowania mieszkańców o jakości wody oraz współpracy w zakresie badań z PPiS, której w ocenie Prezesa Zarządu Spółki zabrakło.

Zdaniem NIK, wykorzystanie wyłącznie internetowych kanałów informowania o awariach nie pozwoli – także w przyszłości na dotarcie do mieszkańców, którzy z tych kanałów nie korzystają, w szczególności do osób starszych lub wykluczonych cyfrowo.

2. W Spółce nie określono zasad zapewnienia awaryjnych dostaw wody w sytuacjach kryzysowych, co było działaniem nierzetelnym.

W sprawie nieokreślenia w wewnętrznych procedurach zasad zapewnienia awaryjnych dostaw wody w sytuacjach kryzysowych oraz sposobu zapewnienia przez PWiK mieszkańcom takich dostaw, Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił: *W wewnętrznych procedurach nie określono zasad zapewnienia awaryjnych dostaw wody ponieważ sposób i ilość potrzebnej wody dostarczanej do odbiorców w sytuacjach kryzysowych wynika z konkretnej sytuacji niemożliwej do określenia bez jej wystąpienia. Zasadą PWiK w tej kwestii jest skuteczna uniwersalność działania w oparciu o aktualnie posiadane możliwości techniczne oraz adekwatne do potrzeb możliwości ich wykorzystania.*

(akta kontroli str. 659-662)

NIK wskazuje na konieczność opracowania trybu postępowania na wypadek ewentualnej awarii, tym bardziej, że aktualnie brak jest systemu awaryjnego zaopatrzenia w wodę mieszkańców korzystających z ujęcia Trębowiec. Potrzebę aktualizacji dostrzegł także Prezes Zarządu Spółki, który w złożonych wyjaśnieniach podał, iż *Procedura wymaga ponownego przejrzenia i aktualizacji w oparciu o obowiązujące dziś rozporządzenie, ale także w kontekście zagrożeń, które mogą mieć miejsce i których nie możemy lekceważyć.*

OCENA CZĄSTKOWA

W trzech przypadkach, w których PPiS stwierdził warunkową przydatność wody do spożycia, Spółka podjęła działania naprawcze, które pozwoliły przed upływem tygodnia przywrócić prawidłową jakość wody (każdorazowo przed terminem wyznaczonym przez PPiS). Jednak sposób poinformowania mieszkańców o pogorszeniu jej jakości był niezgodny z określonym w obowiązującej w Spółce

Procedurze. W PWiK nie określono także zasad awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Zapewnienie możliwości informowania o pogorszeniu jakości wody jak najszerszego grona mieszkańców z wykorzystaniem różnych kanałów informacyjnych.
2. Przyjęcie rozwiązań określających zasady awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 15 stycznia 2025 r.

Kontroler
Arkadiusz Pawlik
specjalista kp.

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

/podpisano elektronicznie/